

Spoštovani bralci!

Skoraj vsi se bodo strinjali, da želimo, da so naša mesta živahni kraji, kjer je življenje dobro in imajo ljudje dostop do vseh storitev in dejavnosti, v katerih želijo sodelovati. Toda ključno vprašanje je, kako točno naj bi se ta vizija prihodnosti izražala v konkretnih ukrepih. Kateri ukrepi mobilnosti bodo dejansko pomagali uresničiti cilje Trajnostnih mestnih načrtov mobilnosti (angl. SUMP, Celostne prometne strategije - slov. CPS)?

Ne obstaja samo en recept za uspeh, obstajajo pa odlične smernice in primeri, ki lahko pomagajo vsakemu mestu najti kombinacijo ukrepov, ki je ravno prava za lokalni kontekst in izzive, ki so predstavljeni ravno v tem kontekstu.

Ta tema je zajeta tudi na [različne načine](#) v sklopu prihajajočega ECOMM-a. Rok za oddajo predstavitev je 16. december 2015 – podrobnejše podatke najdete [tukaj](#).

V teh e-novicah bomo podali na nekaj koristnih spoznanj in orodij, ki vam bodo pomagala najti ta pravo kombinacijo ukrepov za vaše mesto.

Najprej pa pogledjmo najnovejše dogodke projekta ENDURANCE.

ENDURANCE nacionalne mreže se nenehno širijo

Srečanje Endurance Nacionalnih kontaktnih točk v Thessaloniki za izmenjavo izkušenj. Foto: Mari Jüssi, 11. november 2015

Zemljevid držav vključenih v ENDURANCE projekt

V naših prejšnjih e-novicah smo predstavili ENDURANCE nacionalne mreže v polovici vseh sodelujočih držav. Druga polovica držav si prav tako enakovredno prizadeva za vzpostavitev trajnih mrež za podporo mestom pri njihovem CPS razvoju. Sledi kratek pregled:

Severna Evropa:

Litva - 13 mest

Litvanska mreža je s 13 člani presešla pričakovanja. Združenje lokalnih oblasti v Litvi se je strinjalo, da prevzamejo vlogo koordinatorja CPS mreže, kar bo zagotovilo neko trajnostno kontinuiteto ENDURANCE projekta. Medtem pa vladna podpora za CPS nenehno raste. Od januarja naslednje leto bo 16 litovskih mest imelo dostop do državnih sredstev za pomoč pri razvoju CPS. Pri podpori slednjega litovsko Ministrstvo za promet organizira tudi vrsto dogodkov za ozaveščanje in usposabljanje.

Norveška - 6 mest

[Prva norveška CPS konferenca](#) je potekala v Oslu, 9. aprila 2015. Udeležba je bila številčna – dogodka se je udeležilo skoraj 140 delegatov, ki so predstavljali 16 različnih norveških občin kot tudi ministrstva, vladne agencije, okrožne svetove in številne javne in zasebne institucije. Konferenca je bila pomemben prispevek k vzpostavljanju načrtov trajnostne mobilnosti na Norveškem. [Drugi nacionalni dogodek](#) (povezava v norveščini) je potekal ravno 27. novembra 2015. Mesta Oslo, Bodø in Sandnes so predstavila svoje delo v sklopu načrtovanja mobilnosti.

Estonija - 2 mesti, 50 organizacij

Estonska CPS mreža, ki se imenuje Lili - "Linnad ja liikuvus" ali "Mesta in mobilnost" - je trenutno mreža več kot 50 organizacij, kot so mesta, nevladne organizacije, svetovalna podjetja, raziskovalne organizacije in nacionalna ministrstva, ki se srečujejo enkrat ali dvakrat na leto za navdih, izmenjavo informacij in usposabljanje. Estonska NFP prav tako moderira [LILI skupino za razpravo](#) (povezava v estonščini) na Facebooku z več kot 670 člani, vključno s predstavniki javnega sektorja, mobilnostnimi in urbanističnimi strokovnjaki, prevoznimi podjetji, NVO-ji, politiki, novinarji in drugimi zainteresiranimi stranmi, zaradi česar je to glavni kanal za širjenje lokalnih in mednarodnih novic o mobilnosti in trajnostnem prometu. Projekt ENDURANCE je omogočil tudi predstavnikom Ministrstva za gospodarstvo, da sodelujejo na finskem ENDURANCE seminarju in terenskem obisku v Helsinkih.

Latvija - 2 mesti

21. oktobra 2015 je latvijska mreža organizirala CPS seminar, ki so se ga udeležili predstavniki 10 mest in občin, dveh regijah načrtovanja in Ministrstva za promet. Številna mesta in občine so predstavila svoje načrte in projekte na področju prometa, mestne infrastrukture ter razvoj dolgoročne vizije mobilnosti do leta 2020. Udeleženci so poudarili koristnost tovrstnih srečanj in razprav ter izrazili željo za nadaljevanje seminarjev v prihodnosti. Mesti Daugavpils in Rezekne sta se pridružili CPS mreži, druga mesta pa so tudi že izrazila interes.

Vzhodna Evropa:

Madžarska - 7 mest

Sedem madžarskih mest se je pridružilo ENDURANCE mreži. Leta 2015 se je mreža

pridružila KETOSZ-u, Državnemu združenju naselij prijazna kolesarjem. Organizirani sta bili dve nacionalni CPS srečanja, naslednje bo potekalo v februarju 2016. Čeprav večina mest še vedno nima CPS-a, so zainteresirani za širitev svojega znanja za razvoj lastnih CPS-ov v prihodnosti. V prestolnici Budimpešti je CPS v izvajanju in je bil v javnosti zelo dobro sprejet. [Angleška verzija](#) je na voljo na spletu.

- **Poljska - 22 mest**

Doslej se je 22 mest pridružilo poljski ENDURANCE mreži. Sedemnajst od njih je sodelovalo v ENDURANCE raziskavi o CPS-u z namenom, da bi ugotovili v kakšni fazi so mesta pri razvoju in izvajanju CPS-ov. Vsa mesta so zainteresirana za razvoj in izvajanje CPS-ov, toda glavna ovira za lokalne oblasti je najti finančna sredstva za pripravo. Raziskava je presenetljivo pokrila obsežen teritorij in pridobila internetno medijsko pokritost. Da bi lahko objavili rezultate, je veliko število lokalnih časopisov stopilo v kontakt s poljsko Nacionalno kontaktno točko CIFAL Plock. Nekaj predstavnikov manjših občin in neprofitnih organizacij je prav tako pokazalo interes za izsledke raziskave.

Južna Evropa:

- **Grčija - 19 mest**

Prvo grško nacionalno ENDURANCE srečanje je privabilo kar 125 udeležencev pri čemer so večino sestavljali predstavniki regionalnih in lokalnih oblasti kot tudi druge zainteresirane strani. Predstavniki oblasti priznavajo pomen CPS-a pri doseganju ciljev. Vendar ovire kljub vsemu obstajajo, kot so pomanjkanje specializiranega osebja za razvoj in podporo CPS-u in dejstvo, da sedanja miselnost ni v prid sodelovanju javnosti v procesu odločanja. Prejšnji mesec je mreža izvedla svojo drugo nacionalno srečanje.

- **Slovenija - 7 mest**

V Sloveniji ENDURANCE sodeluje s [Slovensko platformo za trajnostno mobilnost](#), ki jo je v letu 2012 vzpostavilo Ministrstvo za infrastrukturo. Z njo upravlja [Urbanistični inštitut Republike Slovenija](#), ki hkrati aktivno sodeluje z Ministrstvom za infrastrukturo za spodbujanje CPS-ov in dejavnosti mreženja med mesti. Za te namene platforma vsako leto organizira številne [dogodke](#) informativne ali izobraževalne narave. V lanskem letu je začela s serijo [usposabljanj](#) za pripraviljavce CPS-ov. Platforma dvakrat na leto izdaja [novice](#) s področja trajnostne mobilnosti na nacionalni in mednarodni ravni ter obvešča o morebitnih [nacionalnih finančnih podporah](#) za slovenske občine.

Zahodna Evropa:

- **Nizozemska - 10 mest**

Ker so vse nizozemske občine po zakonu dolžne imeti načrt mobilnosti, ki je precej podoben CPS-u, se je nizozemska mreža osredotočila predvsem na dobre primere CPS-ov v Evropi in kako preiti od sedanjih mobilnostnih načrtov k 'pravih' CPS-om. Drugi nacionalni sestanek je bil predvajan na spletu, kar je devetim udeležencem omogočilo, da so bili praktično prisotni ves dan ([ogled objave](#)).

- **Avstrija - 8 mest**

Avstrijska mreža je bila uspešno integrirana z obstoječo klimaaktiv mrežo za mobilnost. Zato lahko za projekt ENDURANCE trdijo, da je v dobrih rokah in bo imel koristi iz strani mreže.

S pomočjo svetovalnega programa klimaaktiv mobil "Upravljanja mobilnosti za mesta, občine in regije" je avstrijska NFP pristopila do mest, kjer poskušajo spodbuditi razvoj in izvajanje CPS-a v Avstriji. Do sedaj je bilo osem mest motiviranih, da aktivno sodelujejo v avstrijski mreži. Dve mesti pa sta ravno pred tem, da se kmalu pridružita.

V času projekta ENDURANCE so skupaj z Ministrstvom za okolje oblikovali bonus finančne podpore za izvajanje CPS-ov: Trenutno nacionalni program financiranja klimaaktiv mobil izrecno omenja usklajevanje ukrepov za upravljanje mobilnosti z evropskimi SUMP smernicami. Poleg tega je dodaten bonus dodeljen za kombinacijo večih ukrepov mobilnosti za spodbujanje bolj celostnega pristopa.

Od 17. do 18. septembra 2015 je avstrijski NFP v sodelovanju s klimaaktiv Mobil in Ministrstva za okolje organiziral drugo nacionalno CPS srečanje, ki je bilo del dvodnevne dogodka z naslovom "Skupaj za oblikovanje Energetske Tranzicije in Spremembe Mobilnosti". Tretji nacionalni sestanek bo potekal v začetku prihodnjega leta v zahodnem delu Avstrije.

- **Nemčija - 5 mest**

Nemška mreža je začela z ugotavljanjem podobnosti in razlik med nemško Verkehrsentwicklungsplan (razvojni načrt prometa in transporta oz. VEP) in evropskim CPS-om. Kljub dejstvu, da sta CPS in VEP bolj ali manj identična, kar se tiče "naprednosti" pri načrtovanju mobilnosti, gre CPS kljub temu dlje od VEP-a v štirih točkah:

- politična vizija v kombinaciji z razmeroma konkretnimi cilji, ki presegajo meje skupnega volilnega mandata;
- močan poudarek na zagotavljanju določene stopnje mobilnosti napram ukrepom na področju prometa, kot so izgradnja nove infrastrukture;
- bolj ambiciozen, neprekinjen proces udeležbe vključujoč širše občinstvo;
- spremljanje in vrednotenje tako strateškega in izvedbenega dela procesa načrtovanja.

Doslej je nemška ENDURANCE mreža organizirala dva dogodke, ki sta zagotovila dragocen prispevek za mnoge občine, ki delajo na novem načrtu mobilnosti. Ker so nemški ENDURANCE partnerji prejeli prošnje za angleški prevod nemških smernicah, jih je GIZ (Nemško združenje za mednarodno sodelovanje) sedaj objavilo pod naslovom "Priporočila za Master načrt mobilnosti", ki je na voljo za [prenos](#). Še več informacij lahko najdete na [spletni strani](#) kot del pobude "Nemško partnerstvo za trajnostno mobilnost".

Pametni svežnji ukrepov

CPS Budimpešte

Signalizacija nove peš cone na ulici Mariahilfer na Dunaju. Avtor Herzi Pinki / CC BY-SA 3.0

Da bi lahko izbrali pameten sveženj ukrepov za CPS, mesto potrebuje odločen strateški okvir in skupno vizijo (glej [pete e-novice](#) o oblikovanju vizije). Izberemo lahko ustrezne ukrepe in akcije za izpolnitev te vizije in doseganje zastavljenih ciljev. Konec koncev vsi ukrepi mobilnosti bi morali prispevati k večji dostopnosti mesta in njegovih storitev za državljane, hkrati pa ohranjati oz. izboljšati kakovost življenja. Včasih lahko tudi drugi dokumenti strateških politik zagotavljajo smernice za izbiro pravih ukrepov. V Budimpešti na Madžarskem, na primer, urbani Razvojni koncept opredeljuje vizijo in dolgoročne prednostne naloge za celotni mestni razvoj. Na podlagi tega koncepta in obsežnih posvetovanj z zainteresiranimi stranmi, je mesto razvilo CPS – poznan kot Balázs Mór Plan. Drugi ključni element v procesu načrtovanja je model povpraševanja potovanj, ki natančno odraža povpraševanja potovanj in razpoložljivo ponudbo v mestu.

Tako kot se noben dober obrok ne skuha s samo eno sestavino, tudi dober CPS vsebuje pametno mešanico različnih vrst ukrepov: infrastrukturo, denarne (ne)spodbude, predpise, komunikacijo, izobraževanje in osveščanje, storitve itd. Nekatere ukrepi "prisilijo" ljudi iz njihovih osebnih avtomobilov, medtem ko drugi ukrepi "pritegnejo" uporabnika za trajnostne alternative. Ukrepi in politike bi morali zajemati širok spekter ciljnih skupin in celovito obravnavati vse načine prevoza v celotnem urbanem strnjemem naselju, vključno z javnim in zasebnim, potniškim in tovornim, motoriziranim in nemotoriziranim prometom.

Dober primer je nedaven projekt na Dunaju v Avstriji, o katerem so veliko razpravljali. Ko se je "[notranji del ulice Mariahilfer Straße](#)", ki je ena od glavnih nakupovalnih ulic Dunaja, spremenil v peš cono, ni bila dovolj le omejitev za avtomobile. Namesto tega je bil potreben celoten paket ukrepov, da bi ulica postala privlačna za pešce. Prav tako so bili potrebni spremljevalni ukrepi za sosednja območja. Najpomembnejše je, da so bile določene omejitve hitrosti na nekaterih vzporednih ulicah, da bi se izognili prejšnjemu prometu skozi ulico "[Mariahilfer Straße](#)", ki je bil preusmerjen na ta območja.

CIVITAS: že od leta 2000 poudarek na ukrepih celostnih paketov

CIVITAS v Szczecineku

Znotraj Evropske [CIVITAS Initiative](#) je bilo opredeljenih osem tematskih kategorij ukrepov kot osnovni gradniki celostne strategije za trajnostno mobilnost. Vsako mesto izbere nabor rešitev za mobilnost iz teh gradnikov v skladu s svojimi lokalnimi prednostnimi nalogami:

- Čista goriva in vozila
- Upravljanje z mobilnostjo
- Mestna logistika tovornega prometa
- Varnost in zaščita
- Skupni potniški promet
- Strategije za upravljanje potreb
- Od avta neodvisni življenjski stil
- Prometna telematika

Celostno načrtovanje in Udeležba javnosti sta bili dodani na ta seznam kot pomembni horizontalni temi. Mesta in strokovnjaki, ki se zanimajo za eno ali več teh tem, se lahko pridružijo [CIVITAS Tematski Skupini](#) za nadaljnje obveščanje.

Ustvarjanje možnosti

Mesta se pogosto ne zavedajo celotnega spektra političnih ukrepov, ki so jim na voljo. Številne študije so pokazale prekomerno zanašanje na v naprej oblikovane ideje v procesu oblikovanja urbane prometne politike. Mesta se raje osredotočajo na ukrepe v zvezi s ponudbo, kot so infrastruktura in upravljanje, namesto na ukrepe na področju povpraševanja, kot so regulacija in oblikovanje cen. Pogosto nimajo formaliziranega pristopa za ustvarjanje možnosti, primanjkuje jim strokovnega znanja za oblikovanje ukrepov, ki bi zadostili lokalnim potrebam. [KonSULT](#) je spletna stran namenjena za pomoč pri premagovanju teh pomanjkljivosti. Najnovejšo različico so razvili v okviru [CH4ALLENGE projekta](#), ki se izvaja pod okriljem Evropske komisije. Spletna stran vključuje [Generiranje možnosti za ukrepe](#) in različne priročnike za odločevalce in načrtovalce.

Če pogledamo izven meja svoje države, bodo mesta našla veliko dobrih primerov praks in navdiha. Ampak koristno je, da pogledamo tudi na nacionalne dobre primere praks, saj se

Avtor Trish Steel / CC BY-SA 2.0

nanašajo na enak kontekst. To je tudi razlog, zakaj so partnerji ENDURANCE projekta vložili toliko truda za vzpostavitev trajnih nacionalnih mrež.

Odločanje na podlagi dokazov

TIDE Priročnik za oceno učinka

NISTO-ov okvir za vrednotenje

Dodatno pomanjkljivost, ki jo orodje KonSULT želeli preseči, je pomanjkanje dokazov o uspešnosti ukrepov in nezmožnost oceniti izbrane ukrepe v smislu učinkovitosti, sprejemljivosti in cenovne primernosti. Ker imajo ukrepi za mestni prevoz različne stranske učinke na urbana okolja, transportne sisteme ter njihove uporabnike, je nujno, da se temeljito oceni učinek še preden se odloči o "receptu". Tako lahko načrtovalci povečajo učinkovitost prometnih posegov in zmanjšajo negativne vplive.

Zelo pogosto pa sedanje metode ocenjevanja zagotavljajo samo denarne koristi ukrepa ne pa celotne palete širših socialnih, okoljskih in ekonomskih stroškov (Vir: [EVIDENCE Priročnik običajnih praks](#)). TIDE Priročnik za oceno učinka je bil razvit, da ponudi mestom metodo ocenjevanja, ki vključuje kvalitativne učinke ukrepov, saj merljivi učinki sami po sebi ne bodo razkrili celoten prispevek, ki ga bo nudil ukrep vašemu prometnemu sistemu. Metoda je uporabna tudi za manjše projekte, ki se ne nanašajo na zajetne analize stroškov in koristi. Podobno metodo ponuja [NISTO-ov okvir za vrednotenje](#) namenjen za prometne načrtovalce in oblikovalce politik, da ocenijo projekte mobilnosti manjše vrednosti v smislu njihove trajnosti, prednosti zainteresiranih strani, družbenega vpliva in doseganja ciljev politike.

Na voljo je tudi več drugih orodij za podporo ocene učinka, kot so:

- [MaxEva baza podatkov](#) projektov upravljanja mobilnosti
- Pregled gospodarskih koristi trajnostnih ukrepov na področju prometa na podlagi [EVIDENCE projekta](#)
- Evropska komisija je izdala: [Vodič za analizo stroškov in koristi investicijskih projektov za Kohezijsko politiko 2014-2020](#)

Prihajajoči dogodki

- **Transport Ticketing & Passenger Information Global 2016**
26. – 27. januar 2016 – London, Združeno kraljestvo
www.transport-ticketing.com
- **Zaključne konference projektov STARS, MOBI in PTP-Cycle**
18. februar 2016 – Bruselj, Belgija
www.eltis.org
- **IT-TRANS 2016**
1. – 3. marca 2016 – Karlsruhe, Nemčija
www.uitp.org/events/it-trans
- **20. Evropska konferenca o upravljanju mobilnosti**
1. – 3. junij – Atene, Grčija
ecomm2016.com
[poziv za predstavitve](#) rok je 16. december 2015!

Za več dogodkov si oglejte [EPOMM koledar](#).